

OSZTÁLYOZÁS

ADATOK AZ ETO UJABB FEJLŐDÉSÉHEZ

Olyan hatalmas vállalkozásnak, amely világszerte egységes osztályozási munkaesközt kíván biztosítani könyvtári, bibliográfiai és dokumentációs célra, lépést kell tartania a tudomány újabb eredményeivel. Erre törekszik az Egyetemes Tizedes Osztályozás. Most ne azt vizsgáljuk, hogy milyen sikerrel.

Újabb táblázatot nem lehet sűrű időközökben kibocsátani, mert az nem gazdaságos. Nemzetközi síkon is jegyzékkel és pótjegyzékkel kell lehetőséget adni, hogy az érdekeltek a változásokat figyelemmel kísérhessék.*

Nálunk az ETO-nak hivatalos magyar kivonata 1955. július 1-ig dolgozta be a módosításokat. Az újabb fejlődés lényeges elemeiről az Országos Könyvtárügyi Tanács 8. számú kiadványa tájékoztat.** 2. kiadása 1960. közepéig szakrendben közölte a változásokat. (Az ETO új rövidített magyar nyelvű kiadását az Országos Osztályozási Bizottság készíti elő 1963 évi megjelenésre.)

De 1960 óta is történtek a rendszernek olyan fejlesztései, amelyek az 1955 júliusában lezárt rövidített magyar táblázatokkal dolgozó szaktársaink munkáját érintik. Csak ezen változások ismeretében végezhetik szakozó könyvtárosaink feladataikat legalább annyira korszerűen, amennyire a tizedes vagy akár más rendszer képes a tudomány egyes ágaiban jelentkező felfedezéseket, vívmányokat, eredményeket számba venni, csoportosítani és elhelyezni táblázataiban.

Az alábbiakban a magyar rövidített kiadás használói számára állítjuk össze a fontosabb kiterjesztéseket és változtatásokat. Első alkalommal a közös alosztásoknál bekövetkezett fejlődés mozzanatait regisztráljuk, majd a fő táblázati rész szakrendjében haladva folytatni szándékozunk tájékoztatásunkat.

Lényeges változást találunk a földrajzi közös alosztások fizikai helymegjelöléseknél (2). Az éghajlati övezetek, a klimatikus zónák (211/213) jelzetcsoportjában.

(211-13) Déli sarköv

(211-17) Északi sarköv

használandó az eddigi (211.1) és (211.2) jelzet egyidejű törlésével. Ugyanigy

(212-13) Déli mérsékelt öv

(212-17) Északi mérsékelt öv

a régi (212.1) és (212.2) helyett.

Jegyezzük még fel a következő alosztáslehetőségeket ebben a csoportban:

(211,6) Állandó jégzóna

* Most jelent meg az elfogadott változásokat félévenként regisztráló Extensions and corrections to the UDC ser. 4, 5. száma, amely az 1959. jan. 1-től 1961. jun. 31-ig. végrehajtott változásokat tartalmazza.

** Veredy Gyula: A könyvtári osztályozás újabb kérdései különös tekintettel a tizedes rendszer fejlődésére. 2. átdolg. bőv. kiad. Bp. 1961. 83 p.

- (211.7) Tundra
- (212.3) Hideg mérsékelt öv
- (212.4) Hűvös mérsékelt öv
- (212.5) Meleg mérsékelt öv
- (213.1) Szubtrópusi övezet
- (213.5) Trópusi forró övezet

Lényegesen megváltozott a Szovjetunió földrajzi alosztásainak táblázata. A Szovjetunió, mint a FID tagja javaslatára illetékes szervek közreműködésével "1961. 03. 24" keltezésű jegyzék (Note P 728) az eddigi (47) és (57) alosztások módosított szövegével a Szovjetunió hivatalos területi felosztásához simulóan adja az új skémát. Az ettől eltérő jelzetek a (47) és (57) csoportban, valamint az összes (58) alatti SzU Közpázsiai Köztársaságok számszámai megszűntek. Az utóbbi területek is (57) alosztási csoportba nyertek elhelyezést.

Az új felosztást főbb vonásokban az alábbi táblázatok adják

(47) Szovjetunió	(474.2) Észti SzSzk
(470) Oroszországi Szovjet Föderatív Szocialista köztársaság	(474.3) Letti SzSzk
(470.1) Észak	(474.5) Litván SzSzk
(470.11) Arhangelszk	(475) Történelmi célokra megmarad
(470.12) Vologda	(476) Belorusz SzSzk
(470.13) Komi ASzSzk	(476.1) Minszk
(470.2) Északnyugat	(477) Ukrán SzSzk
(470.22) Karél ASzSzk	(477.41) Kiev
(470.23) Leningrád	(477.54) Harkov
(470.3) Közép-Oroszország	(477.74) Odeszsa
(470.311) Moszkva	(477.87) Kárpátukrajna (Uzsgorod, Ungvár)
(470.312) Tula	(477.9) Krim
(470.325) Voronezs	(478.9) Moldvai SzSzk
(470.328) Mordvin ASzSzk	(479) Kaukázus
(470.332) Szmolenszk	(479.2) Transzkaukázus
(470.343) Mari ASzSzk	(479.22) Gruz SzSzk
(470.344) Csuvas ASzSzk	(479.24) Azerbajdzsán SzSzk
(470.4) Közép- és Felső-Volga	(479.25) Örmény SzSzk
(470.41) Tatár ASzSzk	A Szovjetunió ázsiai területei (57) alatt egyesültek.
(470.5) Ural	(571) Ázsiai Szovjet Föderatív Szocialista Köztársaság
(470.51) Udmurt ASzSzk	(571.1) Nyugat-Szibéria
(470.52) Baskir ASzSzk	(571.5) Kelet-Szibéria
(470.6) Észak-Kaukázus	(571.6) Távolkelet
A Kaukázust, mint egészet l. (479) alatt	(574) Kazah SzSzk
(470.68) Kalmük ASzSzk	(575) Közép-Ázsia
(474) Balti köztársaságok	(575.1) Üzbég SzSzk

Nagyobb arányú változtatást hozott volna az afrikai földrajzi alosztásoknál az 1961 évi május 25-i javaslat (Note P 743), ha nem érkeztek volna be felszólalások a tervezett módosítás ellen. Így csak későbbi időpontban lehet a közben is történt változásoknak megfelelő új és hatályos táblázati felosztással számolni.

Az idő szerinti alosztásoknál a szabatos jelölés egyes vonásokkal kapcsolt összetett jelzeteknél a vonás után két számjegyű. Az ETO magyar kivonatos kiadásában ennek megfelelően

"43-2" helyett "43-02"

"52-2" helyett "52-02"

"52-3" helyett "52-03"

"53-2" helyett "53-02"

írásmódot kell használni.

Elhatározta a Central Classification Committee, (CCC - Központi Osztályozási Bizottság) hogy a - jelű korlátozottan közös alosztásokat fokozatosan általánosan közös alosztásokká alakítja át. Első lépésként a -05 Személyek alosztást, amely eddig főképpen a társadalom- és orvostudományban szerepelt részletezve korlátozottan közös alosztásként, javasolja most egységes felosztásban és bővebb tagolásban általánosan használhatónak. A javaslatból rövidesen hatályos határozat lesz.

Az aposztróffal képzett szintézist jelentő alosztások lerakási sorrendjében történt változás. Ezentúl az aposztrófos alosztású jelzet közvetlenül a következő értékű főtáblázati tizedes szám elé kerül, pl.

669.35

669.35(04)

669.35(47)

669.35-43

669.35.09

669.35'24

669.35'71

669.36

vagyis minden más közös, vagy korlátozottan közös alosztás megelőzi az aposztrófosat. (VGy)